

2005 рік / Головне управління статистики у Львівській області. Ч. 1. – Львів, 2006. – 366 с.

4. Статистичний щорічник Закарпаття за 2006 / Головне управління статистики у Закарпатській області. – Ужгород, 2007. – 591 с.

5. Демографічний щорічник. Населення Закарпатської області / Закарпатське обласне управління статистики. – Ужгород, 2001. – 167 с.

6. Демографічний щорічник. Населення Закарпатської області / Головне управління статистики у Закарпатській області. – Ужгород, 2005. – 100 с.

7. Статистичний щорічник України за 2006 р. / Державний комітет статистики України. – К.: Консультант, 2007. – 551 с.

8. Статистичний щорічник України за 2005 р. / Державний комітет статистики України. – К.: Консультант, 2006. – 575 с.

9. Статистичний щорічник Закарпаття за 2005 / Головне управління статистики у Закарпатській області. – Ужгород, 2006. – 591 с.

10. Статистичний збірник. Населення Закарпатської області. Головне управління статистики у Закарпатській області. – Ужгород, 2007. – 110 с.

The peculiarities of the reproduction of the population in the regions of Ukraine's Carpathia through the prism of natural and migration movements have been studied in this article. Considerable attention is paid to the problems of reproductive processes in the urban areas of Ukraine's Carpathia. The influence of these factors from the aspects of nature-economy zones of the Transcarpathian region are analyzed in detail.

Кучер С.Ф.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА СТРАТЕГІЯ ПРИМОРСЬКОГО МІСТА

У статті розглядаються актуальні проблеми створення зовнішньоекономічної стратегії приморського міста Бердянськ, яка ґрунтується на досвіді самостійної діяльності українських міст і організацій як суб'єктів міжнародної співпраці. Розкрито роль і значення соціальних зв'язків та міжнародного економічного співробітництва для міста як складного соціально-територіального утворення.

Ключові слова: *концепція зовнішньоекономічної діяльності приморського міста, соціальна співпраця, міжнародне економічне співробітництво, маркетингова політика міста.*

I. Вступ. Створення концепції зовнішньоекономічної стратегії приморського міста повинне базуватися на успішному світовому досвіді діяльності аналогічних по статусу, території і соціально-економічному положенню територіальних утворень і їх включенні в світовий розподіл праці. П'ятнадцятирічний досвід самостійної діяльності міст показав, що існують певні загальні і особливі його риси їх ефективної стратегії в цьому процесі.

II. Постановка проблеми. Міжнародна співпраця для приморського міста включає дві найважливіші категорії: соціальні зв'язки і

економічне співробітництво. Перші мають ширший спектр напрямів – технічну допомогу, освіту і науку, багатобічні культурні зв'язки. Економічне ж співробітництво міста припускає, в першу чергу, діяльність по створенню можливостей для успішного взаємовигідного двох- і багатобічного партнерства на рівні конкретних підприємств і організацій. Роль же соціальної співпраці полягає в підготовці нових можливостей і розширенні сфер, тобто створює умови для формування потенційних проектів і замовлень на майбутнє економічне співробітництво з боку українського і міжнародного співтовариства саме на даній території. Міста, будучи організаційно-економічною базою партнерства, гнучкі у виборі конкретних але однорідних форм, пов'язаних з діловою співпрацею. Для міста, як складної соціальної системи, необхідний облік всього спектру і комплексу можливих напрямів міжнародного спілкування для досягнення максимального кінцевого результату у вигляді розвитку міста.

III. Результати дослідження. Для приморського міста принципово важливим при виборі стратегічних напрямів міжнародної співпраці є проведення первинного стратегічного аналізу і виявлення чинників конкурентоспроможності, як на рівні проектів, тобто підприємств і організацій, так і для всієї соц-

іальної системи міста, з метою забезпечення її довготривалого і стабільного соціально-економічного розвитку як суб'єкта міжнародного розподілу праці.

Тому формування ефективної зовнішньоекономічної стратегії міста Бердянська вимагає розгляди його з ресурсами (більше 100 тисяч жителів) і географічним положенням, як одне з найважливіших центрів ділової активності Північного Приазов'я, а ширше, як міста, агломерації, що включає навколишні сільські райони і місто Приморськ. Формування такої агломерації повинно стати стратегічною метою міського розвитку і принести успіх владі. "При мінімальній сумі чистої фінансової вигоди місцеві органи влади приділяють більшу увагу ухваленню рішень про витрати засобів, оскільки відповідальність за якість надання послуг полягає на них" [1. 343].

Міжнародний досвід також вже довів наявність певного організаційного механізму рішення даної непростой, багато в чому, політичної проблеми. Рушійними силами і елементами цього механізму є інтереси в саморозвитку і досягнення ефективності діяльності галузевих кластерів, тобто груп або ланцюжків галузей, об'єднаних технологічними зв'язками від сировини до готового продукту, або що вносять істотний локальний технологічний внесок у виробництво продукту. Наприклад, в США вибір фірм, яким можуть надаватися пільги, пов'язанні з оцінкою необхідності залучення в місто підприємств певних областей (харчова, оброблювальна промисловість, венчурні підприємства). Місцеві органи влади повинні присилати пропозиції щодо податкових пільг по місцевих податках великим фірмам, які можуть створювати свої філіали на території міста [2. 48].

Саме інтереси як окремих підприємств, так і цілого міста можуть привести до організаційного оформлення і технічного рішення при створенні подібного демократичного об'єднання на основі принципів взаємодії. Позитивним фактом є те, що за останні роки створена і вже готова до активного використання технічна база майбутніх організаційних змін у взаємодії на міжнародній арені. Таким технічним засобом у всьому світі визнаний Інтернет, і його існування і все більш активне ви-

користання дає шанс і нашому місту на ефективне просування при відповідній стратегії. При такому підході у нас, як і скрізь, бізнес виступає двигуном прогресу, причому при ухваленні рішень уряд не може не враховувати інтереси населення, що повинно складати основу стратегії зовнішньоекономічної співпраці міста.

Форми активізації міжнародної активності міста. Створення стратегії зовнішньоекономічної співпраці спиратиметься, поза сумнівом, на той, що вже є і активно використовуваний в місті ресурсний потенціал, який використовується при роботі міжурядових, банківських структур і неурядових організацій. У останніх п'ять-шість років Бердянськ активно використовує зарубіжних експертів, перш за все в проектах аналізу майбутніх інвестицій і технічної консультаційної допомоги. Стратегія розширення подібної діяльності включатиме декілька ключових аспектів, які можуть розроблятися і реалізовуватися, як самостійні програми або проекти. До їх числа відносяться: розширення сфер і об'єму технічної допомоги, інвестиційна співпраця, реформування системи освіти.

Розширення сфер і об'єму технічної допомоги. Слід взяти до уваги, що по суті діяльності і прийнятої концепції міжнародні організації, особливо міждержавні, як наприклад, ТАСІС (технічна допомога співдружності незалежних держав), працюють в найбільш широкому територіальному аспекті, тобто концентрують ресурси і зусилля на достатньо великій території і /або працюють для певного галузевого кластера.

При такому положенні підготовка успішних проектів неминуче вабить організаційне об'єднання з іншими територіями або створення фактичної агломерації. Таким чином, саме принципи концентрації міжнародної допомоги примушують керівників міста, що оцінили її ефективність, ухвалювати рішення про розширення територіальних і галузевих меж прийому подібної допомоги як однієї з істотних умов її отримання. При цьому не можна забувати, що крупні територіальні проекти, окрім їх цільової спрямованості, для доказу їх життєвої необхідності для міста, повинні бути віддзеркаленням і частиною вже

досить території зовнішньоекономічної і внутрішньої стратегії, що пропрацювала керівництвом. Іноді робота міжнародних організацій пов'язана з докладним вивченням існуючого міського середовища бізнесу для запланованого інвестування або надання технічної допомоги, наприклад, робота Європейського банку реконструкції і розвитку. А для того, щоб вдалася адміністративно-територіальна реформа і реформа управління, необхідно провести бюджетну реформу. Це і є нерозривний комплекс реформ, який нам треба реалізувати, якщо ми хочемо бачити місцеве самоврядування самодостатнім [4, 7]. У таких випадках міські структури мають можливість координації і здійснення своєчасного моніторингу подібної діяльності з тим, щоб оцінити, якість, наскільки цілі, методи і терміни їх роботи відповідають прийнятій міській зовнішньоекономічній стратегії, так і сприяти формуванню пакету пропозицій для потенційних проектів.

Інвестиційна співпраця. Успішність реалізації зовнішньоекономічної стратегії міста пов'язана з ефективним використанням власного інвестиційного потенціалу, причому як одного з пріоритетних напрямів можна розглядати маркетинг міста Бердянська, як моногалузевого міста на українському і зовнішньому ринках. Моногалузеві міста можна розділити на дві групи за ознаками наявності сезонності:

а) міста, створення яких було обумовлено близькістю природних ресурсів (харчові, туристські)

б) міста, які з'явилися в результаті переміщення масового виробництва спеціалізованих товарів і послуг з полігалузевих міст в міста з вузкою спеціалізацією (шахтарські, наукоємні) [3, 2].

Основу подібної маркетингової діяльності може скласти виклад існуючого успішного досвіду місцевих підприємців, що успішно працюють на міському рівні. Позитивний український досвід, а не будь-які пільги, обіцянки і описи перспективних результатів для інвестицій іноземних інвесторів є кращою рекламою для успішного залучення інвестицій, у тому числі і зарубіжних.

Достатньо обнадійливими для ділової активності, хоч і тривожними для місцевих ви-

робників, новинами останніх років є все більш наполегливі, і все більш успішні спроби проникнення транснаціональних і крупних національних корпорацій на ринок міст України. За останні два роки створені мережі розподілу (дистриб'юторські мережі) двох-трьох десятків таких компаній. Наявність подібної тенденції, що не дозволяє ефективно розвивати і підтримувати місцевого виробника – основного джерела місцевих податків і гаранта соціальної сфери – примушує міських керівників робити висновки про кваліфікацію діючих управлінських кадрів, необхідності підвищення її рівня і використовувати міжнародну співпрацю для вирішення в числі пріоритетних і цієї проблеми.

Реформування системи освіти. Ряд крупних міжнародних проектів, виконаних в Бердянську, у тому числі і співпраця Академії управління і інформаційних технологій «APU» і Middlesex College (США) по впровадженню дистанційної освіти показали, що система освіти в числі перших повинна піддаватися реформуванню на основі нової парадигми, в мету якої є отримання реальних кваліфікаційних навичок, що особливо актуально для швидких змін в ринковому середовищі з її вимогами до постійного підвищення або зміни кваліфікації. Соціальний аспект міжнародної допомоги полягатиме у використанні результатів і технологій впровадження тих успішних прикладів реформування системи освіти за кордоном, і, в першу чергу, в Західній Європі, які можуть бути адаптовані в Україні, що забезпечить ефективне використання обмежених місцевих фінансових ресурсів, доступних для використання при її реформуванні.

Міжнародні зв'язки також будуть каталізатором для зростання престижу і необхідності, для щоденної роботи, знання основних європейських іноземних мов. Можна припустити, що одним з неминучих стратегічних рішень при створенні концепції міжнародної співпраці стане активізація і затвердження суспільного пріоритету знання іноземної мови.

IV. Висновки. Таким чином, стратегія зовнішньоекономічного розвитку міста повинна передбачати рішення концептуальних проблем:

– достатнього територіального обхвату із створенням зовнішньоекономічної агломерації, здатної діяти як єдине ціле на світових ринках;

– розширення числа нових, координації тих, що діють і розповсюдження позитивного досвіду виконаних міських проектів в рамках технічної допомоги, Україні, що надається, міжнародним співтовариством;

– створення системи активної пропаганди позитивного досвіду ведення бізнесу і проведення маркетингової політики міста на світових ринках;

– створення основ для розвитку людських ресурсів, реформування системи освіти з метою створення умов для повного використання міського потенціалу на користь його жителів.

1. *McLure Ch. Jr.* The Tax Assignment Problem: Ruminations on How Theory and Practice Depend on

History// National Tax Journal. – Vol. 54. – № 2 (June 2001). – P. 339 – 364

2. *Turnbull G.* Local Tax Base Sharing: An Incentive for Intergovernmental Cooperation // Georgia FRP report. – Georgia State University Press. – October 2002. – 50 p.

3. *Duranton G., Puga D.* Diversity and Specialization of Cities: Why, where and what does it matter?//CEPR Discussion Paper. – October 1999. – 25 p.

4. *Ющенко В.А.* Ми – одні з творців європейської культури, європейських цінностей // Аспекти самоврядування. – 2005. – № 3(29). – С. 6-7.

The issues of the day of creation of external economic strategy of seashore city Berdyansk, which is based on experience of independent activity of the Ukrainian cities and organizations as subjects of international cooperation, are examined in the article. A role and value of social connections and international economic cooperation is exposed for a city as difficult socially territorial unites.

Левада Д.О.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ (на прикладі Запорізької області)

У статті висвітлені основні проблеми формування регіонального ринку праці з урахуванням сучасних тенденцій демографічного стану. Визначені напрямки регіональної політики у сфері зайнятості населення Запорізької області.

Ключові слова: ринок праці, демографічний стан, зайнятість, безробіття.

I. Вступ. Однією з найбільш значимих та невідкладних проблем розвитку Української держави є оздоровлення соціально-економічної та демографічної ситуації і формування стабільного і ефективного ринку праці. Процеси депопуляції і старіння населення, суттєві зміни в структурі зайнятості, порушення основних співвідношень у формуванні та реалізації трудової активності, падіння продуктивності праці та зниження рівня життя населення вимагають створення такого соціально-економічного середовища, яке стимулювало б впровадження в практику комплексної стра-

тегії формування зайнятості населення та соціально-економічного розвитку регіонів.

Теоретико-методологічну та методичну основу дослідження склали законодавчі та нормативні акти Української держави про працю і трудові ресурси, соціальний захист населення у період трансформації економічної системи. Вагомий внесок у дослідженні ринку праці справили роботи вітчизняних економістів, які займаються проблемами трудових ресурсів, зайнятості, функціонування ринку праці, соціального захисту населення – С.І.Бандура, Е.М.Лібанової, В.В.Онікієнко.

II. Постановка завдання – аналіз теоретико-методологічних підходів до вивчення ринку праці регіонів, раціонального використання трудових ресурсного потенціалу, вдосконалення механізму соціального захисту населення та оздоровлення соціально-демографічної і економічної ситуації на регіональному рівні.

III. Результати. Ринок праці адміністративної області є складовою частиною ринку праці країни. Він розуміється як сукупність